

BIOGRAFISCH WERKEN IS TOEKOMSTONDERZOEK

juni 2012 - Yvonne van Holsteijn

Ja, je leest het goed: biografische begeleiding richt zich op de toekomst. Op het zoeken naar innerlijke kracht en creativiteit, die aanzet tot actie en beweging in de gewenste richting. Zo bezien is biografisch werken een zoektocht in onze binnenwereld, naar verborgen potentieel en/of ons verborgen Zelf. Zweverig? Je kunt ook zeggen: 'Aan een appelboom groeien geen peren.' (Ofman, 1998) Toch proberen veel mensen, zonder dat ze het in de gaten hebben, peren te laten groeien aan de appelboom die ze zijn, of omgekeerd. Blijkbaar verliezen we in de hectiek van het dagelijks leven ons biografisch spoor uit het oog. Ons verborgen Zelf is als het ware de kiem waaruit dit unieke, biografisch spoor getrokken wordt. Anders gezegd: aan een appelboom groeien appels, maar wat uiteindelijk de oogst zal zijn, dat weten we niet. Ik vind het een fascinerende gedachte dat de toekomst als het ware besloten ligt in onszelf... en dat we onszelf dus aan onze toekomst kunnen herinneren!

En daar komt de andere, in relatie tot biografisch werken wellicht meer vanzelfsprekende kijkrichting om de hoek: het verleden. Via onderzoek van het verleden, werpen we namelijk licht op de toekomst. Dat doen we door met name te kijken naar de tijd dat het zicht op de kiem en het daaruit ontstane spoor nog helder was: in je (vroeg) jeugd. Binnen en buiten, voelen, willen en doen, lagen nog dicht bij elkaar.

Door terug te kijken herinner je je niet alleen wie je (in de kiem) bent maar tast je gelijktijdig even in de toekomst. Je hervindt je spoor. Wanneer mij dat overkomt, heb ik het gevoel dat er verschillende losse draadjes in mijzelf contact maken en het licht aangaat. Dat licht lijkt heel even de toekomst te beschijnen waardoor ik kan zien, waar ik heen wil. Misschien is dat wel wat we 'innerlijk weten' noemen.

Dat moment van persoonlijke waarheid waarin we ervaren welke kant we op willen en daar totaal niet (meer) aan twijfelen, zelfs als er nog een vorm van angst of aarzeling aanwezig is.

Goethe

Even terug in de tijd, naar Goethe. Ik stuitte een paar maanden geleden op het boek Goethe en Schiller. Het verhaal van een vriendschap (Safranski, 2009). Het gaat onder andere over vriendschap en tegenstellingen: intuïtie en gevoel bij Goethe, intellect en wilskracht bij Schiller. De voorkant van het boek trof me bij de eerste aanblik: een foto van een imposant standbeeld van beide mannen. En wat bleek? Dezelfde foto zat in mijn fotoboek. Ik heb op 17-jarige leeftijd voor dit beeld gestaan en er een foto van gemaakt; ik heb er geen bewuste herinnering aan. Deze ontdekking sloeg voor mij een brug in de tijd en met terugwerkende kracht zag ik hoe Goethe een aantal keren licht op mijn toekomst heeft geworpen. Bijvoorbeeld bij mijn carrière-switch naar het loopbaanvak. Ik kreeg van mijn supervisor in mijn laatste vaste baan de volgende tekst van Goethe:

Begin nu!

'Er is een fundamentele waarheid die, als men haar negeert, ontelbare ideeën en prachtige plannen vermoordt: op het moment waarop men zich committeert, verschuift ook de voorzienigheid. Allerlei gebeurtenissen vinden plaats die nooit hadden plaatsgevonden. Een hele stroom evenementen komt voort uit deze ene beslissing. Allemaal brengen ze gunstige incidenten, ontmoetingen en materiële ondersteuning met zich mee, die niemand ooit had kunnen verwachten. Alles wat je kunt doen of waar je over droomt, begin eraan. Stoutmoedigheid heeft karakter, kracht en magie in zich. Begin nu!'

Ik wist niet meteen wat ik ermee aan moest, maar voelde wel dat er een persoonlijke betekenis in zat. Een ervaring

die totaal niet met het intellect te beredeneren valt. Maar dat maakte me niet uit. Enkele jaren achtereen heb ik de tekst overgeschreven op de binnenzijde van mijn agenda, mijn eerste handeling als ik een nieuw exemplaar voor het volgend jaar kocht.

Ondertussen 'begrijp' ik Begin nu! en ben ik begonnen :-). En recent diende zich onverwacht een nieuw tekstfragment van Goethe aan. De tekst sluit aan bij mijn hier en nu en bevestigt en versterkt m'n huidige richtingsgevoel, maar onthult, net als de vorige tekst, niet meteen alles...

"We brengen dan wel vaardigheden mee, maar onze ontwikkeling hebben we te danken aan duizend ontwikkelingen in een grote wereld waaruit we ons toe-eigenen wat we aankunnen en wat bij ons past. De hoofdzaak is, dat we een ziel hebben die het ware liefheeft en die dit ware opneemt waar het gevonden kan worden."

Impulsen van binnenuit

Actief terugkijken naar je verleden is één manier van biografisch werken. Mijn ervaring met Goethe laat zien dat ook ervaringen in het heden je kunnen herinneren aan wie je in de kiem bent, waardoor er even licht op je toekomst valt. Daardoor kun je wat je doet weer (meer) in evenwicht brengen met wie je bent. Het gaat om impulsen van binnenuit. Iedereen heeft ze, maar niet iedereen herkent ze. En het komt ook voor dat er wel herkenning is, maar er toch, om allerlei redenen, geen gehoor aan wordt gegeven. Biografische begeleiding richt zich dus ook op het leren herkennen van deze impulsen. Het is mijn overtuiging dat hoe sterker iemands overlevingsmechanisme is, hoe moeilijker het is om te luisteren naar impulsen van binnenuit.

Biografisch werken is toekomstonderzoek. Alles wat je doet, ook terugkijken op je leven, kun je benaderen met de toekomst als leidraad in het proces. Wanneer die houding in je begeleiding op de achtergrond mee resonanceert, creëer je energie en vergroot je daarmee, denk ik, de kans op resultaat.

Onderzoek van de toekomst?

Overigens: het lijkt erop dat biografisch werken niet alleen toekomstonderzoek, maar ook het onderzoek van de toekomst is! Al eerder citeerde ik Tom Luken in dit verband (O&O, tijdschrift voor HRD, 2010): "Er bestaat veel consensus over de meest effectieve vorm van loopbaanbegeleiding. Kern in de benadering is dat mensen hun eigen werkelijkheid creëren. Hielden vroeger de beroepsrol, het karakter of stabiele persoonlijkheidstrekken het individu bij elkaar, nu is dat zijn of haar levensverhaal, dat de persoon zelf moet construeren. Een belangrijke rol van de adviseur is te helpen om dat verhaal van stof te voorzien en levendig, geloofwaardig en productief te maken. Deze benadering geeft de persoon een gevoel van richting, maar bevordert ook het vermogen om creatief te zijn naar de toekomst toe en zich aan te passen aan de steeds veranderende omstandigheden."

En tijdens de rondtafel-bijeenkomst over narratieve begeleidingsvormen, die ik bijwoonde op 15 juni 2012 in Utrecht, klonk hetzelfde geluid, mede vanuit de masteropleiding 'Loopbaankunde'.

Goed nieuws!

Yvonne van Holsteijn

Stroom Loopbaanadvies en coaching

T 06 58 81 66 96

E info@stroom-coaching.nl

W www.stroom-coaching.nl